TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2006. gada 17. janvārī *

Lieta C-1/04

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *Bundesgerichtshof* (Vācija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2003. gada 27. novembrī un kas Tiesā reģistrēts 2004. gada 2. janvārī, tiesvedībā

Susanne Staubitz-Schreiber.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs V. Skouris [*V. Skouris*], palātas priekšsēdētāji P. Janns [*P. Jann*], K. V. A. Timmermanss [*C. W. A. Timmermans*], A. Ross [*A. Rosas*] un J. Malenovskis [*J. Malenovský*], tiesneši A. La Pergola [*A. La Pergola*], Ž. P. Puisošē [*J.-P. Puissochet*] (referents), R. Šintgens [*R. Schintgen*], N. Kolnerika [*N. Colneric*], S. fon Bārs [*S. von Bahr*], J. Klučka [*J. Klučka*], U. Lehmuss [*U. Lõhmus*] un E. Levits,

ģenerāladvokāts D. Ruiss-Harabo Kolomers [*D. Ruiz-Jarabo Colomer*],
sekretārs R. Grass [*R. Grass*],

* Tiesvedības valoda — vācu.

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— Vācijas valdības vārdā — A. Tīmane [*A. Tiemann*], pārstāve,

— Nīderlandes valdības vārdā — H. H. Sevenstere [*H.-G. Sevenster*] un N. A. J. Bels [*N. A. J. Bel*], pārstāvji,

— Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — S. Grīnheida [*S. Grünheid*] un A. M. Rušo-Žoē [*A.-M. Rouchaud-Joët*], pārstāves,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus tiesas sēdē 2005. gada 6. septembrī,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par Padomes 2000. gada 29. maija Regulas (EK) Nr. 1346/2000 par maksātnespējas procedūrām (OV L 160, 1. lpp.; turpmāk tekstā — "Regula") 3. panta 1. punkta interpretāciju.

2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar apelācijas tiesvedību *Bundesgerichtshof* [Federālajā Augstākajā tiesā], ko ierosināja Štaubicas-Šraiberes [*Staubitz-Schreiber*] kundze (turpmāk tekstā — "prasītāja pamata prāvā") pēc tam, kad viņas pieprasījumu sākt maksātnespējas procedūru ("*Insolvenzverfahren*") pēc kārtas noraidīja *Amtsgericht Wuppertal (Insolvenzgericht)* [Vupertāles pirmās instances tiesa (maksātnespējas tiesa)] un — apelācijā — *Landgericht Wuppertal* [Vupertāles Apgabaltiesa].

Atbilstošās tiesību normas

3 Saskaņā ar Regulas ceturto un sesto apsvērumu tā paredz noteikumus par piekritību tādu maksātnespējas procedūru sākšanai, kurām ir pārrobežu ietekme, un par nolēmumiem, ko taisa, tieši pamatojoties uz maksātnespējas procedūrām, un kas ir cieši saistīti ar šādām procedūrām. Turklāt tajā ir iekļauti noteikumi par šādu nolēmumu atzīšanu un piemērojamām tiesībām, it īpaši, lai izvairītos no personu stimulēšanas pārvietot aktīvus vai tiesvedību no vienas dalībvalsts uz citu nolūkā iegūt labvēlīgāku tiesisko statusu.

4 No Regulas divpadsmitā apsvēruma izriet, ka tā galveno maksātnespējas procedūru paredz sākt dalībvalstī, kurā atrodas parādnieka galveno interešu centrs. Šai procedūrai ir vispārēja darbības joma, un tās mērķis ir aptvert visus parādnieka aktīvus, izņemot gadījumus, kad dalībvalstī vai dalībvalstīs, kur atrodas parādnieka uzņēmums, sāk sekundāro procedūru, kura notiek līdztekus galvenajai procedūrai un kuras darbība attiecas tikai uz šajā dalībvalstī vai dalībvalstīs esošajiem aktīviem.

5 Saskaņā ar Regulas 1. panta 1. punktu tā, izņemot minētā panta 2. punktā uzskaitītos gadījumus, attiecas "uz kolektīvām maksātnespējas procedūrām, kas ir saistītas ar daļēju vai pilnīgu parādnieka mantas atsavināšanu un likvidatora iecelšanu".

6 Saskaņā ar Regulas 2. pantu:

"a) "maksātnespējas procedūras" ir kolektīvas procedūras, kas minētas 1. panta 1. punktā. Šīs procedūras ir uzskaitītas A pielikumā;

[..]

d) "tiesa" ir tiesu iestāde vai cita kompetenta iestāde kādā dalībvalstī, kas ir pilnvarota sākt maksātnespējas procedūras vai pieņemt lēmumus šādās procedūrās;

e) "nolēmums" attiecībā uz maksātnespējas procedūras sākšanu vai likvidatora iecelšanu ir jebkuras tādas tiesas lēmums, kura ir pilnvarota sākt šādu procedūru vai iecelt likvidatoru;

f) "procedūras sākšanas laiks" ir laiks, kurā nolēmums par procedūras sākšanu stājas spēkā, neatkarīgi no tā, vai tas ir galīgais nolēmums;

[..]."

7 Regulas 3. pants attiecībā uz starptautisko piekritību paredz šādus noteikumus:

"1. Tās dalībvalsts tiesas, kuras teritorijā atrodas parādnieka galveno interešu centrs, piekritībā ir sākt maksātnespējas procedūras. Sabiedrības vai juridiskas personas gadījumā juridisko adresi uzskata par galveno interešu centru, ja nav pierādījumu pretējam.

2. Ja parādnieka galveno interešu centrs atrodas kādas dalībvalsts teritorijā, citas dalībvalsts tiesu piekritībā ir sākt maksātnespējas procedūras pret parādnieku tikai, ja šīs citas dalībvalsts teritorijā parādniekam pieder uzņēmums. Šīs procedūras attiecas tikai uz tiem parādnieka aktīviem, kas atrodas pēdējā minētā dalībvalstī.

3. Ja maksātnespējas procedūras ir sāktas saskaņā ar 1. punktu, visas procedūras, kas pēc tam sāktas saskaņā ar 2. punktu, ir sekundāras procedūras. Pēdējās minētās procedūras ir likvidācijas procedūras.

4. Šā panta 2. punktā minētās teritoriālās maksātnespējas procedūras var sākt pirms galvenās maksātnespējas procedūras sākšanas saskaņā ar 1. punktu tikai:

a) ja maksātnespējas procedūras saskaņā ar 1. punktu nevar sākt saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību aktu nosacījumiem, kuras teritorijā atrodas parādnieka galveno interešu centrs;

vai

b) ja teritoriālo maksātnespējas procedūru sākšanu pieprasa kreditors, kura domicils, parastā uzturēšanās vieta vai juridiskā adrese atrodas dalībvalstī, kuras teritorijā atrodas uzņēmums, vai kura prasījums rodas šā uzņēmuma darbības dēļ."

8 Regulas 4. panta 1. punkts noteic, ka maksātnespējas procedūrai un tās sekām piemērojamie tiesību akti ir "tās dalībvalsts tiesību akti, kuras teritorijā šāda procedūra ir sākta, turpmāk "procedūras sākšanas valsts"". Regulas 5.–15. pantā tomēr ir paredzētas vairākas atkāpes no procedūras sākšanas valsts tiesību aktu piemērošanas principa.

9 Saskaņā ar Regulas 16. pantu 1. punktu "visus nolēmumus, kas sāk maksātnespējas procedūru, ko izdara dalībvalsts tiesa, kurai ir piekritība saskaņā ar 3. pantu, atzīst visās citās dalībvalstīs no brīža, kad tie stājas spēkā procedūras sākšanas valstī. Šo noteikumu piemēro arī, ja, ņemot vērā viņa statusu, maksātnespējas procedūras pret parādnieku nevar ierosināt citās dalībvalstīs".

10 Regulas 17. panta 1. punkts noteic, ka "nolēmumam, ar ko sāk 3. panta 1. punktā minēto procedūru bez turpmākām formalitātēm, ir tādas pašas sekas visās citās dalībvalstīs kā saskaņā ar tiesību aktiem procedūras sākšanas valstī, ja vien šajā regulā nav paredzēts citādi un ciktāl šajā citā dalībvalstī nav sākta 3. panta 2. punktā minētā procedūra".

11 Regulas 38. pants paredz, ka, "ja dalībvalsts tiesa, kurai ir piekritība saskaņā ar 3. panta 1. punktu, ieceļ pagaidu administratoru, lai nodrošinātu parādnieka aktīvu saglabāšanu, šis pagaidu administrators ir pilnvarots pieprasīt visus pasākumus, lai nodrošinātu un saglabātu visus parādnieka aktīvus, kas atrodas citā dalībvalstī, ko nosaka šīs valsts tiesību akti, uz laiku starp pieprasījumu sākt maksātnespējas procedūru un nolēmumu par procedūras sākšanu".

12 Pagaidu noteikumos Regulas 43. pants "Piemērojamība laikā" nosaka:

"Šīs regulas noteikumus piemēro tikai maksātnespējas procedūrām, kas sāktas pēc tās stāšanās spēkā. Darbības, ko parādnieks veicis pirms šīs regulas stāšanās spēkā, turpina regulēt tiesību akti, ko tām piemēroja to veikšanas laikā."

13 Regulas 44. pants "Saistība ar konvencijām" paredz arī, ka:

"1. Pēc šīs regulas stāšanās spēkā ar to — attiecībā uz regulā minētajiem jautājumiem attiecībās starp dalībvalstīm — tiek aizstātas konvencijas, kas noslēgtas starp divām vai vairāk dalībvalstīm [..].

2. Šā panta 1. punktā minētās konvencijas joprojām paliek spēkā attiecībā uz procedūrām, kas sāktas pirms šīs regulas stāšanās spēkā.

[..]"

14 Atbilstīgi Regulas 47. pantam tā stājās spēkā 2002. gada 31. maijā. Vācijas tiesībās noteiktā *"Insolvenzverfahren"* ir iekļauta Regulas A pielikumā kā tās pašas regulas 2. panta a) apakšpunktā minētā maksātnespējas procedūra.

Pamata prāva un prejudiciālais jautājums

15 Prasītāja pamata prāvā dzīvoja Vācijā un vadīja individuālo uzņēmumu, kas nodarbojās ar telekomunikāciju iekārtu un piederumu tirdzniecību. 2001. gada gaitā viņa izbeidza šī uzņēmuma darbību un 2001. gada 6. decembrī pieprasīja *Amtsgericht-Insolvenzgericht-Wuppertal* sākt maksātnespējas procedūru attiecībā uz viņas aktīviem. 2002. gada 1. aprīlī viņa pārcēla savu dzīvesvietu uz Spāniju, lai tur dzīvotu un strādātu.

16 Ar 2002. gada 10. aprīļa rīkojumu minētā tiesa noraidīja pieprasījumu sākt maksātnespējas procedūru, pamatojot to ar aktīvu neesamību. Apelācijas sūdzību, ko prasītāja pamata prāvā iesniedza par šo rīkojumu, ar 2002. gada 14. augusta un 2003. gada 15. oktobra rīkojumiem *Landgericht Wuppertal* noraidīja, pamatojoties uz to, ka saskaņā ar Regulas 3. panta 1. punktu Vācijas tiesu piekritībā nav sākt maksātnespējas procedūru, jo prasītājas pamata prāvā galveno interešu centrs atrodas Spānijā.

17 Prasītāja pamata prāvā iesniedza kasācijas sūdzību *Bundesgerichtshof*, lūdzot atcelt minētos rīkojumus un nodot lietu jaunai izskatīšanai *Landgericht Wuppertal*. Viņa norādīja, ka jautājums par starptautisko piekritību būtu jāizskata, ņemot vērā situāciju tajā laikā, kad tika iesniegts pieprasījums sākt maksātnespējas procedūru, proti, šajā gadījumā, ņemot vērā to, ka 2001. gada decembrī viņas domicils bija Vācijā.

18 Iesniedzējtiesa, pirmkārt, norāda, ka lieta, ko tā izskata pamata prāvā, ietilpst Regulas piemērošanas jomā saskaņā ar tās 43. pantu un 44. panta 2. punktu, jo nekāds nolēmums par maksātnespējas procedūras sākšanu nav ticis pieņemts pirms šīs regulas spēkā stāšanās, proti, pirms 2002. gada 31. maija.

19 Turklāt iesniedzējtiesa atzīmē, ka prasītāja pamata prāvā pārcēla savu galveno interešu centru uz Spāniju pēc tam, kad Vācijā tika iesniegts pieprasījums sākt maksātnespējas procedūru, taču pirms šāda procedūra tiktu uzsākta un radītu tiesiskās sekas saskaņā ar Vācijas tiesisko regulējumu.

20 Šādos apstākļos *Bundesgerichtshof* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālo jautājumu:

"Vai sākt maksātnespējas procedūru joprojām ir tās dalībvalsts tiesas piekritībā, kurai iesniegts pieprasījums par maksātnespējas procedūras sākšanu, ja pēc pieprasījuma iesniegšanas, taču pirms procedūras sākšanas parādnieks pārceļ savu galveno interešu centru uz citu dalībvalsti, vai arī šis jautājums pāriet šīs citas dalībvalsts tiesas piekritībā?"

Par prejudiciālo jautājumu

21 Regulas 43. panta pirmais teikums nosaka principu, kas reglamentē minētās regulas piemērojamību laikā. Šis noteikums ir jāinterpretē tādējādi, ka tā ir piemērojama tad, ja pirms tās spēkā stāšanās, proti, pirms 2002. gada 31. maija, nav bijis pieņemts nekāds nolēmums par maksātnespējas procedūras sākšanu, pat ja pieprasījums sākt

procedūru ticis iesniegts pirms minētā datuma. Tas atbilst situācijai aplūkojamajā lietā, jo prasītāja pamata prāvā iesniedza pieprasījumu 2001. gada 6. decembrī un līdz 2002. gada 31. maijam nekāds nolēmums par maksātnespējas procedūras sākšanu netika pieņemts.

22 No tā izriet, ka pamata lietā iesniedzējtiesai jāizvērtē piekritība, ievērojot Regulas 3. panta 1. punktu.

23 Minētais noteikums, kas paredz, ka sākt maksātnespējas procedūras ir tās dalībvalsts tiesas piekritībā, kuras teritorijā atrodas parādnieka galveno interešu centrs, neprecizē, vai attiecīgais jautājums paliek tās tiesas piekritībā, kurai tas sākotnēji ir iesniegts izskatīšanai, arī gadījumā, ja pēc tam, kad ticis iesniegts pieprasījums sākt maksātnespējas procedūru, bet pirms ticis pieņemts nolēmums par procedūras sākšanu, parādnieks ir pārcēlis savu galveno interešu centru.

24 Taču lietas pāriešana no tās tiesas piekritības, kura sākotnēji saņēma to izskatīšanai, citas dalībvalsts tiesas piekritībā uz šiem pamatiem būtu pretrunā Regulas mērķiem.

25 Regulas preambulas ceturtajā apsvērumā Kopienu likumdevējs izsaka savu nodomu izvairīties no procedūrā iesaistīto personu stimulēšanas pārvietot aktīvus vai tiesvedību no vienas dalībvalsts uz citu nolūkā iegūt labvēlīgāku tiesisko statusu. Šis mērķis netiktu sasniegts, ja starpposmā starp pieprasījuma sākt procedūru iesniegšanas brīdi un nolēmuma sākt procedūru pieņemšanas brīdi parādnieks varētu pārcelt savu galveno interešu centru uz citu dalībvalsti, šādā veidā nosakot kompetento tiesu un piemērojamās tiesību normas.

26 Šāda piekritības pāriešana vienlīdz būtu pretrunā mērķim, kas izklāstīts Regulas preambulas otrajā un astotajā apsvērumā, proti, pārrobežu maksātnespējas procedūru efektīvai, uzlabotai un ātrai darbībai, jo šādā gadījumā kreditoriem būtu uzlikts pienākums sekot parādniekam visur, kur tas var izlemt daudzmaz pastāvīgi apmesties, un praksē procedūra bieži vien kļūtu ilgāka.

27 Turklāt, jautājumam paliekot tās tiesas piekritībā, kurai tas ir iesniegts sākotnēji, tiek nodrošināta lielāka tiesiskā drošība kreditoriem, kas ir novērtējuši riskus saistībā ar iespējamu parādnieka maksātnespēju, ņemot vērā tā galveno interešu centra atrašanās vietu tajā brīdī, kad viņi ar parādnieku nodibināja tiesiskās attiecības.

28 Galvenās maksātnespējas procedūras vispārējā darbības joma, sekundāro procedūru sākšana attiecīgos gadījumos, kā arī iespēja pagaidu administratoram, ko iecēlusi tiesa, kurai sākotnēji ir iesniegts attiecīgais jautājums, pieprasīt veikt pasākumus, lai nodrošinātu un saglabātu visus parādnieka aktīvus, kas atrodas citā dalībvalstī, arī ir svarīgas garantijas kreditoriem, kuras ļauj nodrošināt to, ka pēc iespējas visi parādnieka aktīvi ir aptverti, it īpaši gadījumā, ja parādnieks ir pārcēlis savu galveno interešu centru pēc tam, kad ticis iesniegts pieprasījums sākt procedūru, bet pirms procedūras sākšanas.

29 Līdz ar to ir jāatbild iesniedzējtiesai, ka Regulas 3. panta 1. punkts jāinterpretē tādējādi, ka sākt maksātnespējas procedūru joprojām ir tās dalībvalsts tiesas piekritībā, kuras teritorijā parādnieka galveno interešu centrs atradās laikā, kad tas iesniedza pieprasījumu sākt maksātnespējas procedūru, ja šis parādnieks pārceļ savu galveno interešu centru uz citas dalībvalsts teritoriju pēc pieprasījuma iesniegšanas, bet pirms procedūras sākšanas.

Par tiesāšanās izdevumiem

30 Attiecībā uz pamata lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

Padomes 2000. gada 29. maija Regulas (EK) Nr. 1346/2000 par maksātnespējas procedūrām 3. panta 1. punkts jāinterpretē tādējādi, ka sākt maksātnespējas procedūru joprojām ir tās dalībvalsts tiesas piekritībā, kuras teritorijā parādnieka galveno interešu centrs atradās laikā, kad tas iesniedza pieprasījumu sākt maksātnespējas procedūru, ja šis parādnieks pārceļ savu galveno interešu centru uz citas dalībvalsts teritoriju pēc pieprasījuma iesniegšanas, bet pirms procedūras sākšanas.

[Paraksti]